

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

I:25

2010-12-22

S2010/9220/HS
(delvis)

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag om uppgifter inom patientsäkerhetsområdet

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utforma och ansvara för den samlade uppföljningen av Patientsäkerhetsstrategi 2011, en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om prestationsbaserad ersättning för patientsäkerhetsarbete i landstingen (dnr S2010/9054/HS). I uppdraget ingår att inledningsvis utforma och ta fram underlag för att överenskommelsen ska kunna följas upp. Socialstyrelsen ska vidare ansvara för att sammanställa en samlad bedömning av uppfyllandet av samtliga krav och indikatorer i överenskommelsen, efter landstingens genomförande. Socialstyrelsen ska själv bedöma uppfyllandet av vissa krav i överenskommelsen. Smittskyddsinstitutet och SKL kommer inkomma med underlag för bedömning av uppfyllandet av resterande delar. Den samlade bedömningen kommer att ligga till grund för fördelning av den prestationsbaserade ersättningen. Avsikten är att Socialstyrelsen ska få motsvarande uppdrag 2012–2014.

Socialstyrelsen ska vidare genomföra årliga mätningar av förekomsten av vårdskador. Syftet är att öka kunskapen om skadorna i vården och därmed öka patientsäkerheten. Mätningen ska bygga på ett representativt urval och kunna redovisas per landsting. Socialstyrelsen ska 2011 göra en vårdskademätning inom den somatiska slutenvården. Under 2012 ska mätningar göras inom den psykiatriska vården samt 2013 inom primärvården och den kommunala vården. År 2014 sker mätningar återigen inom den somatiska slutenvården. Avsikten är att mätningarna inom samma vårdområde görs var tredje år.

Socialstyrelsens kostnader för detta uppdrag under 2011 finansieras via utgiftsområde 9 anslaget 1:6 Bidrag till hälso- och sjukvård, anslagsposten 14 Patientsäkerhet. För åren 2012–2014 avser regeringen

att återkomma angående medel för genomförande av uppdraget, i den mån riksdagen beviljar medel för detta ändamål.

Socialstyrelsen ska redovisa den del av uppdraget som handlar om överenskommelsen till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 15 november 2011. Socialstyrelsen ska löpande informera Socialdepartementet om hur uppdraget fortlöper. Socialstyrelsen ska samråda med Smittskyddsinstitutet och SKL i denna del av uppdraget.

Socialstyrelsen ska redovisa 2011 års vårdskademätning i en rapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 15 oktober 2011. Socialstyrelsen ska i en delrapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 april 2011 redovisa hur mätningen planeras genomföras. Socialstyrelsen ska samråda med SKL i denna del av uppdraget.

Bakgrund

Ny patientsäkerhetslag

Den 1 januari 2011 träder en nya patientsäkerhetslag (SFS 2010:659) ikraft som syftar till att skapa en säkrare vård. Enligt lagen avses med patientsäkerhet skydd mot vårdskada. Med vårdskada avses lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården.

Lagen ska vara en grund för en ny patientsäkerhetskultur där patienter blir mer delaktiga i patientsäkerhetsarbetet. Vårdgivarens ansvar tydliggörs vad gäller att utreda händelser, förebygga vårdskador och se till att personalen har sådan kompetens att den kan tillgodose kravet på god vård. Vården ska bli mer av en lärande organisation där den enskilde individens synpunkter på vården ska återföras systematiskt till vården. Ansvarssystemet blir mer rättvist och träffsäkert. Vårdgivaren har alltid ett ansvar för att hälso- och sjukvårdsverksamheten organiseras och bedrivs i överensstämmelse med det hälso- och sjukvårdsrättsliga regelverket. Vårdpersonalen har ett fortsatt individuellt ansvar.

Överenskommelse om patientsäkerhet

För att stödja den nya lagens intentioner finns det behov av olika former av insatser. En sådan insats är den överenskommelse om patientsäkerhet som staten och Sveriges Kommuner och Landsting har enats om och som handlar om en prestationsbaserad ersättning för patientsäkerhetsarbete i landstingen. Överenskommelsen syftar till att, genom ekonomiska incitament och genom att sätta patientens behov i centrum, uppmuntra, stärka och intensifiera patientsäkerhetsarbetet i landstingen.

Utgångspunkten för satsningen är en nollvision när det gäller antalet undvikbara vårdskador. Vidare är strävan att vården ska präglas av en patientsäkerhetskultur som ska kännetecknas av patientens delaktighet och medverkan samt av att arbeta förebyggande.

Möjligheten att få ta del av tilldelningen av de prestationsbaserade medlen utgår från att vårdgivarna uppfyller de grundläggande krav som satts upp. För 2011 finns följande krav:

- upprätta en patientsäkerhetsberättelse,
- inrätta en lokal Stramagrupp,
- delta i den nationella patientenkäten för primärvården, samt
- införa SITHS-, BIF- och HSA-tjänsterna, som ett steg på vägen i införandet av den nationella patientöversikten, NPÖ.

Under förutsättning att de grundläggande kraven är uppfyllda har landstingen sedan möjlighet att ta del av de prestationsbaserade medlen. Följande indikatorer ligger till grund för fördelningen:

- mätning av patientsäkerhetskulturen,
- mätning av följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler,
- mätning av förekomst av trycksår, samt
- minskning av antibiotikaförskrivningen inom öppenvården.

Vårdskademätningar m.m.

En annan viktig insats är att genomföra årliga vårdskademätningar för att bättre kunna följa patientsäkerheten i vården. I Sverige har Socialstyrelsen tidigare genomfört en vårdskademätning inom somatisk slutenvård, vilken presenterades 2008. Sedan dess har ingen omfattande mätning genomförts. Socialstyrelsens rapport visade att nästan nio procent av patienterna i den somatiska sjukhusvården drabbas av en vårdskada. Varje år inträffar således omkring 100 000 vårdskador varav 3000 leder till dödsfall. Förbättrad patientsäkerhet är därför en av de viktigaste frågorna för hälso- och sjukvården.

Det finns även andra studier som pekar på behov av ökade insatser för förbättrad patientsäkerhet, t.ex. en granskning som Socialstyrelsen genomförde under 2008–2009, som visade på brister i vårdgivarnas ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet. Granskningen visade också på brister i kunskapen hos vårdpersonalen om patientsäkerhetsarbete.

Närmare om uppdraget

Överenskommelse om patientsäkerhet

I den del av uppdraget som handlar om överenskommelsen om patientsäkerhet ingår att utforma och ta fram underlag för att överenskommelsen ska kunna följas upp. Uppföljningen ska dels handla om att bedöma om överenskommelsens fyra grundkrav är uppfyllda eller inte, dels om att bedöma måluppfyllelse när det gäller överenskommelsens fyra indikatorer. Socialstyrelsen ska i detta arbete utforma en form av självdeklaration, där landstingen kan intyga att uppställda krav är uppfyllda i de delar som behövs.

Socialstyrelsen ansvarar för att bedöma uppfyllandet av kravet om att upprätta en patientsäkerhetsberättelse samt kravet att införa SITHS-, BIF- och HSA-tjänsterna, som ett steg på vägen i införandet av den nationella patientöversikten, NPÖ.

Smittskyddsinstitutet (SMI) ansvarar för att bedöma uppfyllandet av det grundkrav som handlar om Stramagrupper samt indikatorn som handlar om antibiotikaförskrivningen. SMI kommer att lämna en lägesrapport till Socialstyrelsen senast den 31 augusti 2011 och redovisa en samlad bedömning till Socialstyrelsen senast den 31 oktober 2011.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) ansvarar för att bedöma uppfyllandet av det grundkrav som handlar om patientenkäten samt indikatorerna som handlar om basala hygienrutiner och klädregler, trycksår samt patientsäkerhetskulturmätningen. SKL ska enligt överenskommelse med regeringen lämna en lägesrapport till Socialstyrelsen senast den 31 augusti 2011 och redovisa en samlad bedömning till Socialstyrelsen senast den 31 oktober 2011.

Socialstyrelsen ska vid behov utföra stickprovskontroller hos landstingen för att säkerställa att erforderliga krav på kvalitet och innehåll är uppfyllda.

Socialstyrelsen ansvarar för att utifrån egna bedömningar och underlag från Smittskyddsinstitutet och SKL, sammanställa en samlad bedömning av uppfyllandet av samtliga krav och indikatorer i överenskommelsen.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Lena Hellberg

Kopia till

Finansdepartementet/BA, SF

Smittskyddsinstitutet

Kammarkollegiet

Sveriges Kommuner och landsting